

שאלה: בברית בין הבתרים הוגד לאברהם אבינו "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם" (בראשית טו, יג). דרשו חז"ל (בראשית רבה מד, טו) על המראה של כמה בעלי חיים שראה אברהם במחזה, עגלה, עז, איל, שמדובר **בגלויות בבל**, **מדי ויון**. אמר הקב"ה לאברהם "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך [בארץ לא להם]. 'ידוע' שאני מפזרם, 'תדע' שאני מכנסם. 'ידוע' שאני ממשכנם, 'תדע' שאני פורקם [=פודה אותם מגלותם]. 'ידוע' שאני משעבדם, 'תדע' שאני גואלם" (מדרש בראשית רבה מד, יח).

ואני שואל: בתקופה הנקראת "גלות יון" היינו עדיין בארצנו. איך זה נקרא "ארץ לא להם"? אל מה התכוונו חז"ל?

תשובה: מאז ומתמיד הגוים טוענים עלינו כי אנו לסטים, שכבשנו ארץ לא לנו. (ראה דברי רש"י בתחילת ספר בראשית). כי בתחילה היו כאן הכנענים ועוד שש אומות. לא מפריע לגוים שגם הם כובשים ארצות של אחרים, דור אחר דור ובכל מקום בעולם. אבל האנטי-שמיות ממקדת כל התלונה רק נגד ישראל. באמת, מאיזה טעם הגיוני אנו נטעון כי ארץ ישראל היא שלנו? אלא כיון שהקב"ה הוא ברא את העולם, וכל העולם שייך אך ורק לו, הוא היכול למסור ולתת כל שטח שבו למי שירצה. והוא בחר לתת לנו, לעם ישראל, כמסופר בתורה במקומות רבים.

אבל תרבות יון מכחישה את מציאותו של אֵל יחיד. להם יש פְּנִיָּאון של אלילים רבים. עיקר כפירתם היא בתרבות המלמדת כי האדם הוא במרכז החשיבות, ולא האֵל. עסקו בציור, בפסלות, באמנויות התיאטרון, השירה, בכושר הנאום, בספורט, באימונים לשכלל כושר הגוף ועוד. וכאשר המתיוונים בישראל חמדו את יופיה של תרבות יון, הצטרפו לשלטונות ששלטו כאן במרחב המזרח, ממשיכי דרכו של אלכסנדר מקדון (שהיה תלמידו של אריסטו, שהכחיש כל מה שאינו נבחן ע"י החושים הגופניים) הם כפו את תרבותם זאת על שאר היהודים שהיו כאן.

לכן, באישור השלטונות הפכו את מקום הר הבית לאצטדיון ספורט. לכן הקריבו חזיר על המזבח. לכן שָׁרְפוּ כל ספרי תורה שמצאו (כמו שמציין "ספרים חיצונים", בעריכת אברהם כהנא, ח"ב עמ' עז-עח. הספר נמצא ב"אוצר החכמה"). ואחת מהעקרונות שניסו להחדיר בנו הוא שאין הבדל בין אומה לאומה, כולם צריכים להתמזג בתרבות ההלניסטית. ובודאי אין יחודיות לארצנו שנקרא לה "ארץ הקודש".

איך התפתו היהודים לשטות זו? אלא אם לא מאמינים באל חי, פעיל ומשגיח, הנותן שכר ועונש, אז גם הארץ שנתן לנו אינה קדושה, ובזה אינה שלנו במיוחד. ובזה נתקיימה הנבואה שנהיה "בארץ לא להם" אפילו אם אנו צועדים בה ושוכנים בה.

יש הבדל בין בן הגולה מבית אביו לארצות נכר, אבל הוא יודע כל הזמן שיש לו אב חי וקיים. לבין בן הנמצא עדיין בבית אביו, אבל מתוך שגעון אינו מכיר בו שהוא אביו, מתעלם ממציאות אביו, מכחיש שיש לו אב. הוי! הוא במצב יתמות הנוראה ביותר!

כך בזמננו, הנטיה האוילית של כמה מבני עמנו המוכנים לחלק את ארצנו, לתת שטחים ממנה לאויבינו, לבתר את ארצנו משום חלום-באספמיה שע"י זה יהיה לנו שלום עם אנשי האיסלם (ע"י שיחתמו על פיסת נייר שיעשו שלום, בו בזמן שהדת שלהם אינה מרשה שלום עם ה"כופרים" באיסלם) הוא רק מפני שחדל בקרב אותם יהודים ההכרה שיש לנו אל, שהוא בעל הבית של העולם, ושהוא מסר לנו הארץ הזאת, ואין זאת בשליטתנו למסור מתנת האל לאף אחד.

אבל יש לי לימוד זכות על המוותרים על אחיזתנו בארצנו. עת שהמרגלים הפחידו אותנו, בימי משה רבינו, שֶׁהִכְנִיסָהּ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא נוראה מאד, באותו זמן כל עם ישראל פרט לקומץ מועט, מרדו וסרבו לבוא לארץ ישראל. אבל כאשר הקב"ה גזר עליהם גזירה "במדבר הזה יפלו פגריכם לכל מספרכם" והם לא יזכו להכנס לארץ אלא רק צאצאיהם, מצאנו כי הם העזו לעלות להר כדי לכבוש את ארץ ישראל. כמסופר בספר במדבר (פרק יד):

(לט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד:
(מ) וַיִּשְׁכְּמוּ בִבְקָר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לֵאמֹר: הֲנִנּוּ וְעָלִינוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' כִּי חָטָאנוּ:

(מא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: לָמָּה זֶה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת פִּי ה' וְהוּא לֹא תִצְלַח:

(מב) אֵל תַּעֲלוּ כִּי אֵין ה' בְּקִרְבְּכֶם, וְלֹא תִנְגַּפוּ לִפְנֵי אֵיבֵיכֶם:

(מג) כִּי הָעַמְלִקִּי וְהַכְּנַעֲנִי שֵׁם לִפְנֵיכֶם, וְנִפְלְתֶם בְּחָרְבִּי כִּי עַל כֵּן שָׁבַתֶם מֵאַחֲרֵי ה' וְלֹא יִהְיֶה ה' עִמָּכֶם:

(מד) וַיַּעֲפֹלוּ לַעֲלוֹת אֶל רֹאשׁ הַהָר. וְאַרְוֹן בְּרִית ה' וּמֹשֶׁה לֹא מָשׂוּ מִקְרֵב הַמַּחְנֶה:

(מה) וַיֵּרֶד הָעַמְלִקִּי וְהַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא, וַיִּכּוּם וַיִּכְתּוּם עַד הַחֲרָמָה:

שואל הרב יעקב ניימן בספרו "דרכי מוסר", איך נהיה המהפך המפתיע הזה? אתמול סרבו לשמוע בקולו של משה לעלות לארץ ישראל, וכאשר נענשו וה' הודיע להם שלא יזכו לארץ ישראל תופשים הם עמדה ניגודית "בכל אופן

נעלה?" והרי משה הזהיר אותם "אל תעלו! כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם:

הוא עונה: כי **אתמול** היה להם ציווי לכבוש את ארץ ישראל, ומיד אוטומטית בא להם יצר הרע לא לשמוע בקולו. כי כך תפקידו של יצר הרע, להעמיד את האדם בנסיון. אבל **היום** אחרי שה' הודיע שפטר אותם ממצות ישוב ארץ ישראל, והדבר נמסר לצאצאיהם, מיד בטל מהם כח יצר הרע, שהרי אין להם כבר מצוה בזאת. ואז שלט השכל הטבעי: "מה פתאום נוותר על ארצנו? מדוע לא יהיה לנו מקום משלנו? אלא נילחם על כך בכל שארית כוחותינו!".

כך אני סבור על המורדים בעמנו הרוצים בכך לתת מנחלת אבותינו לזרים, לתת חלקי ארץ ישראל לשונאינו. כנראה יצר הרע הוא חזק ותקיף יותר מהם. אם לא פעולתו הנמרצת של יצר הרע, לא היו מוותרים על ארצם, כמו שנוהגים פטריוטים בכל מדינה ומדינה בעולם, הלוחמים על ארצם.

בימים ההם ובזמן הזה. היו מתיוונים לפני יותר מאלפיים שנה, שהתחברו לתרבות יון ולא הרגישו שום יחודיות-קודש בארצנו. וכן תופעה זו חוזרת גם בימינו.

אבל נר חנוכה, צנצנת קטנטנה של שמן, הדולקת סך הכל חצי שעה, היא הדוחה הרבה מן החושך. היוונים טמאו כל השמנים, אבל בנס גדול שרד פך אחד של שמן, והוא המאיר לכל הדורות. עם ישראל חי!